

ژماره : ۱۵

تاریخ تأسیسی : ۱۵ شعبان المعظم ۱۳۴۳

سال : ۲

نونه مردود اسر صلوح الین الیوبرضت
 هر بزرگت بیت کورد کرم خمر عرب

دیاری کردستان

هدیه کردستان

DIARY KURDISTAN

صاحب امتیاز: صاحب قران زاده

Proprietor & Editor:
S. Z. Sahibgran

مدیر اداره : رشید شوقی

طبعت بالمطبعة السربانية الكاثوليكية في بغداد

۱۸ مارت ۱۳۴۲ - ۱۹۲۶

پنجشنبه

۳ رمضان ۱۳۴۴

وضعیات تاریخی

لتاریخ ۱۹۲۱-۱۹۲۲ سلیمانی طرف هیئتیک محلی اداره اگرا حاکم سیاسی لم هیئته دا
 لاعضای طبیعیه بوه. واردات و مصارقات چاک و خراب بدست ام هیئته بو پنج قضا
 ۲۲ ناحیه ۱۰۵۳ ادی ی هبوه لوینه دا واردات سلیمانی ۲۷۴۳۹۵۹ مصارفاتی بهی
 لیوی وری و معاونت صحیه جمعاً ۲۹۰۹۰۶۱ رویه بوه

۱- حاکم سیاسی میجر کولد سمیت ۲- لاعضای طبیعی قاضی احمد مختار افندی ۳- لاعضای
 منتخبه شاعر عبد الفتاح چلبی ۴- لاعضای طبیعی شاعر محمد اغای عبد الرحمن اغا
 (۵) لاعضای طبیعی حاکم صالح صدیق مظهر بک « ایسته حاکم منفرد نجفه ۶- لاعضای طبیعی
 سکر تیر مالیه صالح باشا ۷- معاون حاکم صالح کاپیتین هولت « ایستا لبغداد یاور خاص مندوب
 سامی یه ۸- اعضای قضای چم جمال امین اغای رشید اغای هموند ۹- اعضای قضای شار بازیر
 محمد صالح بک « ایستا مبعوثه ۱۰- اعضای قضای هلبجه حامد بک مجید بک عثمان باشا
 « ایستا قائم مقام هلبجه یه ۱- لاعضای منتخبه شار جمال عرفان بک
 جکه لم ذواته حاجی ابراهیم اغا لاعضای شار و حمزه اغای عبدالله اغا اعضای

قضای رایه بوه

مفیره محمد امین زکی بك
وزير اشغال و مواصلات حكومت عراق

ل عراقا وزير بك بي همتايه ، سيف و قل به بسالت و كفائتي مفتخره ، بيلم و عرفاني ، باستقامت
وجداني غبطه رسان امثال واقرائي به . قدرت عسكر به مهارت سياسيه كفائت اداريه
معلومات عصريه ، مزايای بشر به وانسانيه لامين بگا يكي گرتوه ، ترجمه حياتي ولو كه
زور مختصر گيراوه فقط بو اثبات حقيقت كافي وتواوه .

له سال نودوشش رومی لشار ساپانی تولدی کردوه . تحصیل ابتدائی له حجره و له مکتب رشديهء ملكيه دابوه . له سيصد ونودا كه مکتب رشديهء عسكریه له ساپانی کرایه وه داخل بو ، سيصد وپانزده هاته مکتب اعدادی عسکری بغداد ، له سيصد وپانزده نقل مکتب حریبه وپاش سه سال داخل مکتب ارکان حریبه بو . له سيصد وبيستدا به یوز باشیتی نشأنی کرد و بو ارکان حریبه اردوی ششمین تعیین کرا له سيصد وبيست ویکدا بصفه مهندسیتی انتساب املاک سنیه ی کرد سی سال لموظیفه یدا مایه وه ، لپاشا له وقت اعلان مشروطیت اول کتیبی که ناوی « عثمانلی اوردوسی » بو له بغدادا نشری کرد . له سيصد وبيست وپنجدا بوادر نه نقل کرا وچوه استامبول له وی امتحانی دا وداخل هیئت منتظمهء خریطه بو . له سيصد وبيست ووشش دا لنگل قومیسون مخصوص چوه حدود بلغار و دو سال دوام از وظیفه ی کرد له سيصد وبيست وهشتا کرا بارکان حرب فرقهء کرکوک لکن نیان هیشت بی ، لنگل قومیسون مخصوصدا بو حدود روسیان نارد . له وصره یدا حرب بالقان ظهوری کرد ، له سر طاب خوی جلیبان کرده استامبول و کردیان بارکان حرب فرقهء پینجم و ناردیان بو حرب . له محاربهء « قاضی کوی » و « البصان » دا گلی خدمتی نواند ، له سراوه سالی ضم قدمیان دابه له سال سيصد وبيست نودا لنگل هیتیکی مخصوصه بو قرانسه نیرا نژیکی سالی له وی بو لپاشا هاتوه استامبول ، دیسان لنگل قومیسو نکدا بو حدود روس نیرا له وقت اعلان حرب روسدا لنگل قومیسون له تفلیس بو ، لپاش زحمتهکی زوربسر پترسبورغ واسوج و المانیا دا کرایه وه استامبول ، له نهایت سيصد و سیدا بو ارکان حریبهء برنجی قول اردو تعیین کرا ولوی مدهء سه مانک دوامی مکتب طیاره ی کرد . له اواسط سيصد وسی ویکدا بترفیغ بو ارکان حریبهء اردوی عراق تعیین کرا . نوروز له پیش محاربهء سلمان باکدا کیشته اردو بو بمدير حرکات ، لپاش سقوطی بغداد له موصله وه اذنی خواست چو بو استامبول لم اردوه داشش مانک ضم قدم و سی مدالیه ی ور کرت . له استامبول بو معاونیتی رئیس ارکان حرب اردوی حوتم تعیین کرا وهاته حلب وپاش چندی لنگل اردو داچو بو جبههء فلسطین تا سال سيصد وسی وچوار لم جبهه یه دا بو لیره یش سال و نیوی ضم قدمی ور کرت وله بیش شکانی ام جبهه یه به چوار روز بو جبههء قفقاس تعیین

کرا وحر کتی کرد هاته استامول له وی بو بمعاون رئیس ارکان حرب اوردوی سیم
 وتامتار که له وارده دا بو' لپاشدا له ارکان حربیه عمومیه دا بو شعبه تاریخ حرب تعیین
 کرا تا سال سیصد و سی ونولو شعبه یدعا معاون رئیس بو لم مدته دا تاریخ حرب عراق نوسی
 بیچکه له وه چند کتابیک تری و کولله «عراق سفری و خطالرمز» «سلیمان پاک میدان
 محاربه سی و ذیلی» «حرب عمومیده عثمانلی جبهه و فایعی» «چناق قلعه حربی» «اسفار
 عثمانیه تدقیقاتی» «عراقی نیچون غائب ایتدک» «بغداد و صوک حادثه ضیاعی» «عراق
 تاریخ حرب مختصری» «یوز صحیفه ده جهان حربی» «سپردو غلاس هایفک خاطراتی»
 «ریف تاریخ حربی» ی نشر و تحریر کرد

لپاشدا له سال سیصد و سی ونودا استعفاى کرد و هاتوه عراق . لدوایی چند روژی
 بو بعلم مکتب عسکری و امتحانی دا و داخل جیش عراقی بو اولای بو فوج سادس
 تعیین کرا لپاشدا بو بیدیر مدرسه عسکریه و دار تدریب لم وظیفه به دا نزیکی شش
 مانکی ما لپاشا له سلیمانیه بنائی انتخاب کرا له وظیفه عسکری استعفاى کرد لپاش
 اجتماع فوق العاده مجلس نوابداله بیست و چوار مانک تشرین ثانی بو بوزیر اشغال
 و مواصلا .

تصحیح *

ژماره (۱۳-۱۴) له لاپره (۱۱) بیت دوم له اثنای طبع تیکل بو بو

ابی وایی .

به (زی) و (بوطان) و (ویرانشار) و (بایزید) و (سمنه) ناگا

کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را ۱۰۰

قتابخانه

مدارس ابتدائیه

اگر سر هلبرین، بچاویک تیز تماشای عالم مدینت بکین و لا سباب برزبونه وه
ملتان دی بفکرین، اول باول ده یئنین امانه به پیشکوتن معارف برزبونه وه
قوم جاهل دائما محکوم قوم مدنی بوه. فلاکت و سفالت ما در جهالتت زری گری
دزی، قاتلی همو لجهالتتوه روادا. علم روناککی، جهل تاریکی به قوم
جاهل وطن و مملکتیشی له تجاوزات دشمن پی رزگار ناگری، چونکه قیمت
وطن و ملت نازانی که فداکاری بو بکا.

سر بخوینی و بختیاری بعلم و عرفان، علم و عرفانیش بمدارس ابتدائیه پیک پیت
قونابخانه اساس برزبون و رزگار بون همو ملتیکه له ممالک متمدنه دا
مدارس ابتدائیه گلی به اهمیت گیراوه، همتی بو صرف کراوه. بلغار،
بجار، یونان، صرب بمدارس ابتدائیه تی گه پی و پی گه پی، افکر و طینت
و جنسیت گه پی.

ژاپونیا که امر و به بریتانیای شرق تسمیه اگری وله تک حکومت گوره
ناوی اهینری هتا زمانیک تزیک بی ناو بو، وک ایله جهالت در گای لی گرتبو
له چه کوملیک سیاسیداری و شوینی نبو. وقتی که بخرهات له پیش همو
شیکدا دستی کرد بکردنوه قونابخانه، قانون خویندن و فیروبونی بلاو کرد
لسال ۱۸۷۲ مندالیان بو فیروبون نارده اوروپا و امریقا. له (۱۸۸۰) تحصیل
ابتدائیان به اجباری گرت، بو نه خویندواران درس شو بان ایجاد کرد.
ملت ژاپون امر و له صدا نودوششی خویندواره، لشرق حکومتیک بقوت

و بختيار اغر با ملتیک برز و نا. داره.

جهل و نادانی لهمولانی در کرا، تی هلدرا، حیف صد حیف! ..
 کورد هیشتا له خو غفلتایه، در گای سلامت و سعادت لی گیرایه، له خو هل نسایه
 ام نوعه بخته ی لایه ؟ ..

قوتابخانه جی ی بد اخلاقی و بی دینی نیه، قوتابخانه جی ی ادب
 و عرفانه، تجلیگاه یزدان و وجدانه (هل یتوی الذین یعلمون و الذین
 لا یعلمون ؟ ..) صدق الله العظیم

در چوی دار المعلمین، ماموستای مدرسه عجر الکبیر

عبه عزیز هولیری

اعلان

تحصیل علم بیطری

<p>۳- ابي وجودیان صاغ بی . لطف
 دو قنور یک انگلیزی معاینه اکرین، اوانه ی
 لطف ام دو قنوره لیاقت بدنیان تصدیق
 نکر ی قبول نا کرین</p> <p>۴- ابي آشنای زمان انگلیزی بی، و ابي
 که مکتب لدرس و تقریر بگا. طالبین لپیش
 انتخاب نهائی لطف اداره معارف عراق
 امتحان اکرین، میانه ی طالبین نهایت
 چوار کس انتخاب اکر ی وانیری .
 لمانه امتحان اکرین :
 ۱- انگلیزی
 ب- املا .</p> | <p>لاولاد وطن اوانه ی ایانوی فیر علم
 بیطری بین و پی بکن استدعیان قبول
 اکر ی، امانه لمرکز ایالت (بنغاله) اشار
 (کلکته) اکلیه بیطریه اخوینن . ام
 مکتبه اول مانک مایس ۱۹۲۶ اکر بتهوه
 اوانه ی انتخاب اکرین ابي ۱۸ نپسان و یا
 پیشتر بگنه کلکته
 طالبین ابي ام او صافیان بی :
 ۱- ابي عمریان لهژده مکترو له بیست و شش
 زیاتر نی، نابی ژنیان بی
 ۲- ابي بالاپان لپینج قدم و چوار انج
 سنکیان له (۳۰) انج کتر نی</p> |
|---|---|

ج - جغرافیای اوروپا و آسیا .

د - تناسب بسیط و مرکب کسر

اعشاری و عادی .

ه - معلومات عمومی

هـ - چی لامتحان درچو و انتخاب کرا

حکومت مصرفی ادا ۹ نیشان و یا پیشتر

ل عراقوه ای نیری بو هندستان ، که کیشته

کلگته مانگی شصت روپیه معاشی ابی .

بغیرآمه مکتب بو تجهیزات پیشگی (۱۰۰)

صد روپیه اداتی . کتیبی بخورایی

آدریتی ۱۰ کر نخوش کوت لسر توصیه

مدیر مکتب بخورایی تداوی اکری ۱۰ کر

براپور محتاج تبدیل هوا بو ویا توش مصیبت

و تعزیه بیک هات حکومت خر جرای

اداتی ، شاگردان مکتب لوقت تعطیل

باذن مدیر کلیه بو مملکت خو یان

اذن آدرین ، فقط مصرف ریکایان

لسر خو یان ایی اما معاش مدت مأذونیتیان

نابری هر ادری . اوانه ی بو مکتب

انتخاب کران له پیش حرکتیان ابی سند،

بدن که لباس مکتب لا اقل (۳) سه سال

بمعاش خدمت حکومت عراق بکن ، امانه

اولا مانگی (۲۰۰) روپیه معاشیان ابی

سالی (۲۰) روپیه زیادا کا هتا مانگانه یان

اکاته (۴۰۰) روپیه

ابی هر کسی بخط دست خوی بانگلیزی

استدعا بنوسی و بی دا بدائرة معارف

بغداد یا موصل و یا بصره . لاستدعا بغیر

تفصیلات لازمه ابی ام معلوماتش بی :

۱ - وطنیت : مثلاً عراقی ، سوری

ایرانی الخ

۲ - جنسیت : مثلاً کورد ، عرب الخ

۳ - دین : مثلاً اسلام ، نصرانی الخ

۴ - لکوی هاتوته دنیا

استدعایی ام معلوماته ی تیانی

قبول ناگری هتا ۲۰ مارت ابی استدعا

بکاته دائره معارف لدوائر معارف بغداد

یا موصل و یا بصره لودرسانه که لسروه

نوسرا امتحان اصحاب مراجعت اکری .

انتخاب نهائی لبغداد لطرف مدیر دائره

بیطریه ملکیه ابی

اوانه ی لموصل و لبصره لامتحان درچون

و بو انتخاب نهائی هاتنه بغداد حکومت مصرف

ری امسرواوسر یان اداتی اوانه ی لامتحان

درچون ناو یان لتاریخ ۳۱ مارت اعلان

اکری . بله زیاتر تفصیلات لدوائر معارف

ممکنه ورگیری .

امضا

مدیر دائره امور بیطریه ملکیه لعراق

سی . ار . جادویک ام . ار . سی

فی . اس .

مفتش مالیه کردستان

محرر عربی دیاری کردستان جناب خلف شوقی افندی لریاست قلم
ترجمه سکر تاریت واردات ترفیعی کرد، کرا بمفتش مالیه کردستان . محرر
خومان مدح نا کین، بم انتخاب و تعیینه مصیبه علاقه داران تقدیر و تبریک ا کین .

مسابقه ادمان و قوت پولیس

روژ جمعه ساعت دوی وسطی له هینیدی مسابقه ادمان و قوت پولیس بو . اعلیحضرت
(ملک فیصل) و (ملک علی) و وزرا و وکلا و اعیان و مبعوثان و اشراف قوم و اصحاب
جرائد بانک کرابون . لهما و مدیر پتوه ممثل هاتبو . او انه در چون خلعت کران . حسام الدین
بک مدیر پولیس بغداد و معاونی بو انتظام ام مراسمه کلی همتیان نواند . هنر و معرفت پولیس
عراق تماشا کرافنی زور ممنون و مفتخر کرد . ابناء عراق فطرة لایقن اگر لگیلیان خریک
بین لهیچ خصوصیکوه لامثال اور و پایان کتر نابن . اولیای امور شرطه بنا و شرافت
ملت سزاوار تقدیر و تبریکن

تعزیه

اقدا و اشراف سلیمانی جناب عبد الفتاح چلبی و صالح پاشا امر حقیان
بجی هیناوه ، عبد الفتاح چلبی عمری اصدقی پر بو بو ، لو گوره ترنبو . باوک
سلیمانی بو . صالح پاشا لخدمات مختلفه حکومت ابراز اهلیت و لیاقتی کرد بو
خوا هر دو کیان بر حمت خوی بگه بینی صبوری اولاد و احفاد و افراد
خاندانیان بدا .

لایه ره نویسن تازه و کوردی به تی :

له نووسین و شیوه واسه ریخوی

نوسواری : ماموستا حق شایس

-۲-

بهلی ایم رو له نووسین و خوندن مانه گهلی بی ریوچی نی هیه هر کس بو
خوی اه نووسی . اه مه ریگا یکی چه وته بی کاره یه . اه م راوستانوو گرانه وه یه
خوندنی گهره که اه و شتانه (۱) که له زمانو واده بیاتمان دووره وه له گهلی زمانه که مانه
یک ناگری هلی گرین . له بو اه وه اوسولوو بناغهی نووسین و شیوه ی بی
گانان هل گرین و بی سرین . . اه م زنجیرانه پیشکی نین . . اه م گوریسه
تهه سووبه بب چرین . . اه م ته ره سه ریخوی نووسین و شیوه ی کوردیمان
بانگ بدهین .

بو خوندنو نووسینکی باش والیم راسته - له سه ره تاسیر اه و شتانه که له
سه ره وه عزز کرا - ایشارهت و ده نک یک بگری و برامبه ره گوری نه وه ی
قسه که مان - که به تاسیر زه مان ابی - نووسینه که مان ، شونی قسه که
بگری . بروا وله ره ی به رز بوونه وه ی زه مانه ، زمانیشی مان پاشی نه که وی
جگه له مه ، له نووسینه که مان لازمه گهلی شیوه و قسه ی ولاتی تروه کوو :
لوورستان - موو کریان - دیار بگری ری یک بخزی وله شیوه دا آهنک و یکی
دابمزی . اه مه نه کری نهک و لانیک ، هر دی یک به شیوه یکی تر مجبور
ده بی قسه بسکا اه و حله هر یکیک مان اناجی دیلماجیک اه بی .
بو کووژاندنه وه ی اه مه ره رجومرجه جگه نه یکبونی قسه لازمه فرقی

(۱) ژمارکان پیشوی دیاری کردستان دهر حق نووسینداز این خوم نویسی وه خوندنی نکاه کم

شیوه و نووسین یا هر نه بی و یا زور کم بی ...

راستیکه ی : یه کیک لیم پرسى ۱۱۰۰ سهر کانی خوورسایى خوندنوو
 نووسین مان چى یه ۰۰؟؟ بنده دلیم : حرفوو قواعیدی عه ره بی له کهل
 قسه کانور ترکیبانیاهین قبول کردن و وهك عه ره ب به جی هینسانه ...
 گهر پرسى چون ؟

اهلیم : هتا کوو ترکیبانی کوردی راوه سثابی ترکیبانی عه ره بمان بوچی
 یه ۰ و (ص، ض، ث، هتد) اهم حرفه قوورسانه له کوردیدانی یه برام بهر
 اومهش له عه ره پیدا اهم حرفانه (V, ou, eu, O) ، پ ، چ ، ز ، گک)
 بی نی به ۰ دیسان اهلیم : اهو حرفانه له عه ره پیدا به عملی ایله بی وه کووسوو
 که کان بی : (س ، ر ، ز ۰ هتد) پی که ره که وقوورسه کانیان ، له بهر
 اوه له زمانى کوردیدانی یه گه ره کان نی یه له باقی اوانه حرفی تازه دا اهنین
 بم ته رحه آتاجی ی خومان پرا کهین والفره بیکه مان ته واوریک اخهین ۰
 له نووسیندا چی خرابی یک هیه بدوز ریته وه ، نووسین و بناغه ی
 (ایلا ، صرف ونحو) زمان مان لازمه : له سه راستمالی ایسته دا ریک بخری
 و کاری پی بگری بواه وه که شکلیک خراب و نووسینکی بی جی نه بی ته رو
 و اباشه له م بابه فکری شاعران وادیانی کورد پیر سری واه وانه ی ماموستان
 وله زمانه شاره زان فکر یان بنوسری هتا کوو که لی وورد بوونه وه ی زمانى
 کوردی مان چاوبی بکه وی - که اه مش عیباره ت له چووارلق که نباغه
 نووسین قسه ، ادبیاته - هیچ نه بی اهم نووسینه اهم باسانه که اگری اه پی
 به کانی زایننی زمان مان ...

به کورتی : اه م گه وار نه مان ، ناوی دروو نمان بکه نه وه آتاجی ی روحمان
بدوز نه وه و پیشانمانی بده ن . . . ؟
اه م کاره چن پاش بکه وی اه ونده تووشی زه ره ده یز و کور اه بین . له بهر
اه وه والام باشه . . . نووسین و خوندنیککی باشی اه م مادانه که له ژیره هه
عرز کراوه قبول بکری :

۱- حرفی دنکدار قبول و زیاد کردن وته واو نیشاندان .

ب- له گه ل نووسینا ریک خستنی شیوه .

ج- له نووسینی دا اوسوول وجو نووسینی هیجا قبول کردن .

د- ترکیبات و استیلا حاتی عره بی و فارسی بخریته سه ر کوردی .

ز- اه و صرفانه که له زمان مانه هیبه وله عره بیدانی به پیداو دروو ست

کردن و حرفه قوورسه کافی عره بی هل گرتن .

به کورتی : لازمه له زمانی کوردی ره نگي وجدان و روحی خومان

لی بده یز . زمانی کوردی : نه ک به قسه ی عه ره ب و عجم بی راز یزینه وه

به کافی قسه ی شیرینی خومان زور و ره نگین بی هونینه وه . . . به و چشنه

یتو زمانی کوردی سووک وریک بخری وقت به قسه ی بی گانان نه هون

ریته وانی ، ره زایی ی خووی پی به جی اهینری و روحی مووباره کی پیغمریش

شاد اه بی که فرموویه تی : خووا سووکی ی فرمووه نه ک قوورسی

مشاهير الاكراد :

امين بك زكى

وزير المواصلات والاشغال

لوقش المرء في العراق عن امرأ جمع بين الذكاء والوفاء والكفائة التامة مع البسالة
العسكرية والشجاعة الادبية مع الحنكة السياسية ، والمزايا الادبية مع الهمة العالية
والخصال الحميدة مع العلوم العصرية والاستقامة والثبات مع الخدمة الوطنية لما كان
يجد غير امين زكى بك الوزير الجندي والجندي الوزير ، وزير المواصلات والاشغال
في الحكومة العراقية فلقد خصه الله بقبس وضآء من الذكاء وبمقياس كبير من المقدرة
والبسالة والشجاعة والحنكة والمزايا الحميدة والهمة الكبيرة والتضلع في العلوم مع روح
شريفة تحمل بين حنايا اضلعها آمالا سامية وغايات مقدسة لوطنه وابتآء جلدته وقومه
ونحن اذا زينا جيد هذا العدد برسمه الكريم فانما نزين جيدة رسم رجل من رجالات
الاکراد المعروفين .

ولد من ابوين فاضلين عام ١٢٩٦ رومية في مدينة السلمانية وبعد ان قضى عهد
حياته في مدرستي الابتدائية بعد الكتاتيب الاهلية دخل مدرسة الرشدية العسكرية في
السلمانية يوم اسست عام ١٣٠٩ . و بعد ان اكمل تحصيله فيها أم بغداد ودخل
مكتب الاعدادي العسكري وانتقل منه عام ١٣١٥ الى المدرسة الحربية في الاستانة
و بعد تحصيل ثلاثة اعوام كوامل دخل مكتب (اركان الحربية) وتخرج عام ١٣٢١
برتبة رئيس - يوز باشي - وتعين ركناً لهيئة اركان حرب الجيش السادس ونشر
في اوائل اعلان المشروطية اول كتاب اخرجه لضباط الجيش عنوانه (الجيش العثماني)
نال استحسان كبار ضباط الجيوش العثمانية .

نقل الى ادونة عام ١٣٢٥ وذهب منها الى الاستانة وادى الامتحان للدخول في

(هيئة تنظيم الخرائط) ونجح في امتحانه وعين عضواً في اللجنة التي اوفدت الى الحدود
البلقانية وبقى هناك نحو عامين . وبعدها عين ركناً لفرقة كركوك الا انه اوفد بمهمة
مع لجنة الحدود الروسية وصادف يومئذ نشوب الحرب بين الحكومة العثمانية ودول البلقان
فطلب من الحكومة ارساله الى ميدان الحرب فاجيب الى طلبه وعين ركناً للفرقة الخامسة
وابلي بلاه حسناً في محار بتي (قاضي كوي) و (البصان) ونال قدم سنة مكافأته على
اعماله المجيدة . وارسل موفداً مع بعثة عسكرية الى فرنسا عام ١٣٢٩ وبعد ان بقي فيها
عاماً كاملاً عاد الى الاستانة وعين ثانية عضواً في اللجنة التي اوفدت الى الحدود
الروسية وكان في تفليس عند نشوب الحرب العامة وبعد عناه كبير وسفر طويل عاد
الى الاستانة بطريق موسقوا، بترسبورغ فاسوج ثم المانيا . وقد رأى في سفرته هذه
من المشاق مالا يتحمله غير البواسل من الجنود وذاق فيها الامرين .

وعين على اثر عودته ركناً لقول اردو الاول وذلك عام ١٣٣٠ ودرس نحو من
بضعة اشهر في مدرسة الطبران التي فتحت يومئذ . ورفع عام ١٣٣١ الى وظيفة اركان
حرية للجيش العراقي ووصل بغداد بوضعة ايام قبل محاربة سلمان باك المشهورة وعين
مديراً للحركات وانعمت الحكومة عليه بثلاثة اوسمة مع ضم قدم سنة لما قام به من
من الاعمال الباهرة وذهب بعد سقوط بغداد مأذوناً الى الاستانة وهناك عين لمعاونة
رأسة اركان حرب الجيش السابع فجاى الى حلب ومهداها ذهب مع جيشه الى جبهة فلسطين
وبقى في وظيفته في هذه الجبهة حتى عام ١٣٣٤ وهنا ايضاً نال ضم قدم سنة ونصف
سنة . وقبل السحاب الجيش وانكساره في هذه الجبهة نقل الى جهة القافقاس فقصده
الاستانة وعني معاوناً لرأسة اركان حرب الجيش الثالث وبقى في وظيفة حتى الهدنة
وبعدها عين عضواً في لجنة تاريخ الحرب العسكري في الاركان العمومية وبقى معاوناً
لرأسة هذه الشعبة حتى عام ١٣٣٩ وتمكن في هذه المدة من انجاز عدة تأليف عسكرية
رقية منها (تاريخ حرب العراق) وغيره ككتاب (الحرب العراقية وخطياتنا)
و (محاربة سلمان باك) و (وقايع الجيهاث العثمانية في الحرب العمومية) و (حرب،

الدردييل) و (تدقيقات الاسفار العمانية) و (لماذا فقد الاتراك العراق) و (حادثة بغداد الاخيرة) و (مجل تاريخ الحرب العراقية) و (الحرب العمومية) و (خواطر السر دوغلاس هيك) و (تاريخ الحرب الريفية) وكلها كتب ثمينة من العسكرية .
 واستغنى عام ١٣٣٩ وعاد الى وطنه العراق واول وظيفة عهدت اليه عند عودته التدريس في المدرسة العسكرية لمدة يسيرة ودخل في الجيش العراقي بالامتحانات وعين لقيادة الفوج السادس وبعدها لمديرية المدرسة الحربية ودار التدرب وبعده ان قضى نحواً من ستة اشهر في هذه الوظيفة انتخبت نائباً عن لواء السليمانية في البرلمان فاستقال من الجيش وعهدت اليه في الرابع من تشرين الثاني ١٩١٥ ووزارة المواصلات والاشغال ولا يزال في هذا المنصب الرفيع . كثير الله من امثاله انه سميع الدعاء .

مارق وراق

ان الذي رأيناه هو رسوم مشبعة	✽ اعجوبة علمية جديدة ✽
وناطقة رسوم بغاية الجلاء ونطقها جلي	قالت جريدة الهدى التي تصدر
ايضاً . فيخيل الى رائيها انها اشخاص	في نيو بورك
حقيقيون يتحركون ويتكلمون على	جاءتنا دعوة منذ ايام لشهد مالا
مسرح او منبر او اوي شي آخر بحسب	نبالغ اذا قلنا بعد ان رأينا بام العين انه
طبيعة المواضيع المثلثة . .	اعجوبة علمية جديدة او معجزة من اعظم ما
ومن الرسوم الناطقة التي رأيناها	صنع العلم في القرن العشرين على يد العالم
رسم المرحوم روبرت لافوليت زعيم	الكهربائي الشهير الدكتور دي لا فورست
الحزب الناهض سابقاً في هذه البلاد	في محله الواقع تحت الرقم ٤٥ غربي
رأيناه على منبر يتلو خطاباً وسمعنا كلماته	الشارع الـ ٤٥ في هذه المدينة .

كانما هو لا يزال حياً يرزق وهناك
رسوم آخر رأيناها وسمعتها بوضوح
تام وجوق موسيقي كان يعزف انعاماً
شجية متنوعة .

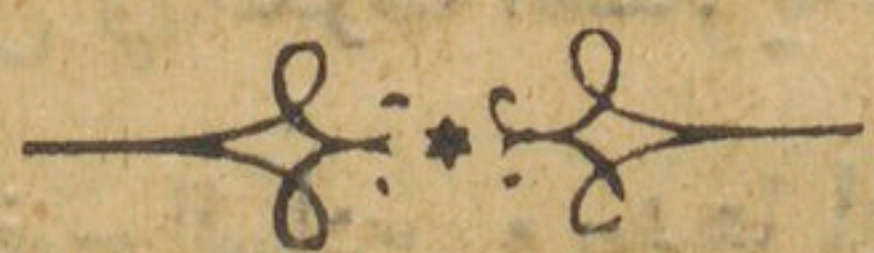
ولا ريب ان كان الاختراع الرسوم
المشبهة الناطقة فوائد عمومية جمة
لا استطاع الان وتقديرها وهكذا يكون
العلم قد ادى للانسانية خدمة أخرى
جزيلة التفع مضافة الى خدماته السابقة
التي يتمتع بنتائجها النوع البشري في
هذه الايام معجباً باهل العلم الذين كانوا
هم الواسطة لتأديتها .

✽ ارسال ثماني رسائل ✽

لاسلكية في الحال

عرض حديثاً المستر « جوهيز
هاموند » المخترع الاميركي الذائع الصيت
مظاهر عمله الخطير المستوقف للنظر
وهو ارسال ثماني رسائل لاسلكية في
آن واحد من انبوبة ارسال لاسلكية
واحدة وجميعها على طول موجه واحد .

ثم استقبالها جميعاً بمدة استقبال واحدة .
وقد كان يشغل الاجهزة مع مساعديه
من مستخدمي محله في « جلاو سستر »
بولاية « ماساشوشتس » بالولايات المتحدة

✽ رمضان المبارك ✽

دخلت الامة الاسلامية في شهر
رمضانها المبارك (الذي انزل فيه القرآن
هدى للناس) جعله الله هذا الشهر
المبارك شهر سعد واقبال على الامة
المحمدية في مشارق الارض ومغاربها .

✽ المنبر العام ✽

صدر العدد الحادي عشر من جريدة
(المنبر العام) طاقماً باحاديث الاسبوع
الشيقة والمقالات العلمية الرائقة والادبية
والاجتماعية مما يدل على تحسن مستمر
ورواج سريع طراً على زميلتنا (المنبر)
فندعو لها بزيادة الانتشار والعمر
الطويل .

حكاية القاضي

في مرافعة الشيخ والسباب

تأليف الفاضل الاديب الشيخ احمد افندي الحامي

- ٣ -

* كيفية تحكيم القاضي *

هذا واني في هذا التفكير والحسبان * اذ لاح لي عن بعد اثنان * احدهما
 شيخ والاخر من الشبان * وهما متزاويان في زاوية * وجالسان في ناحية خالية *
 فدوت اليهما اتقرب * واني خائف اتقرب * فوجدتهما يتحاوران ويتجادلان *
 ويتشاجران بينهما ويتناظران * فيما كنت اريد الوقوف عليه * واشتاق اشتياق
 العاشق اليه * فوجهت اليهما اسمي * وانما مسح لدمعي * ولما معنت فيها النظر * امعان
 السفان في القمر * وجدت الشيخ اخا وظيفتي * والشاب من اعز اخوتي *
 وهما اخوان شقيقان * من عين واحد يجريان * وقد صيرها الزمان * كأنها
 خصمان * بغى بعضهما على بعض * او متوايان يتنازعان في قرض * فلما رأيتني
 سكتا * وبعدهما عرفاني بهما * وقالا اهلا بمن اتانا في اوانه * ووافانا في وقته
 وقاما بمقامي احسن القيام * واكرماني فوق ما يرام * وبعدهما وضعت هراوتي
 ورداي * وشربت القهوة والشاي * قام ذلك الشاب وتقدم * وتقرب الي
 وسلم * وقال بيكاء وعبرة * وانين كانين ابو مره * يا هذا اتنا اخوان * قد
 دخل بينهما الشيطان * فاختلفا في مسائل * واقتربا عن بعضهما بدلائل *
 واتفقا في نصب حكم * املا في اعادة الالفه والسلم * فاحكم بيننا بالعدل *

ولك الاجر في ذلك والفضل * فتعجبت من كلامه ونظرت اخاه * وقلت
 له ما قولك في يراه * فنظر الى اخيه نظرة الغضب * ونظر الى نظرة اخرى
 وتعجب * وقال نعم حكيمك * للحكم بما علمك مولاك * فلما سمعت منهما
 تلك الاقوال * وتبين لي حقيقة الحال * ندمت على عودتي ورجوعي * الى
 مسقط رأسي ومهيعي * وقلت واسفا على بغداد * ومحل الوفاق والوداد *
 غدا معدن الخصام والعناد * وبعد ما كانت يواس من اتاه * اصبح الاخ
 يخاصم فيه اخاه * فلما رثيا سكوتي وتفكري * اقتربا في تعجبي وتخييري *
 فقاما الى وهوولا * الى جانبي وتوسلا * وقالا بالذية ارسلك الينا * لا
 تردد في فصل ما لدينا * ولا تظن بان حادثتنا في هذا الباب * اول حادثة
 بين الاخوة والاحباب * بل الامر هكذا من الباب الى المحراب * فلما رثيت
 بان ليس للعذر مجال * وعلمت بان خيال الخلاص خيال * قلت اجلسا في
 مقامكما * واخبراني عن المدعى منكما * فقال الشيخ انا المدعى والشاكي * وانا
 المظلوم وهذا الباكي *

* صورت دعوى الشيخ *

انه كان لنا والد اسمه عثمان * له دور وعقار وجنات * ودر وياقوت
 ومرجان * ونخل وفاكهة وورمان * ومون وامصار وبلوان * وكان له مدارس
 ونكاي * ومعايد ومساجد وزوايا * وخدم وحشم وغلمان * وملك كملك
 سليمان * وكانت ايامه اعيادا * والرقاب له منقادا * لتقايده الامور لاهلها *
 وتخرجه اهل الفضل لاجلها * فكان لكل تخص ما يعنيه * لا لكل نفس ما
 تشتهيه * فيعطي الفهم للراعي * والبريد للساعي * والاموال للتجار *

تورکجه قسهی

یکی اسلام عالمنده ملیت جریانلری

محرری : دوققور شکرلی محمد بک سکیان

- ۹ -

فی الحقیقه عرب مملکتلری ایچنده غربک فیوضاتنه اک چوق سوریه

مغروضدی

بدایتده عرب حرکت ملیه سنی اداره ایدن ملیت پرورلر هنوز آز مقدارده

وبویله بر حرکت ملیه بی سوق و اداره ایده جک قدرتده اولمادقلرندن تورکلر

وضعیتده قولایلقله حاکم قالدیلر .

(۱۸۲۲) تورک - روس محاربه سی نتیجه سنده تورکلرک مغلوبیتی عرب

حرکات ملیه سنه یگی بر نفعه حیات القا ایتدی . عرب ولایتلرنده آرتق

بر تخمر سیاسی باشلامشدی .

عرب ملیتلری آلتدن آله پروپاغانده لرینی یاپیورلر و عرب ولایتلرینی

تورک بویوندروغندن قورتارارق بر عرب جماهیر متحده سی یایمق و باشلرینه ده

رؤسای دینیهدن بر یسنی ، مکه مکرمه شریفنی اقعاد ایتمک ایستد کلرینی

سویلیوز لردی .

بر طرفدن غرب افکار و علوم ایله تنور ایدن عرب ملیت پرورلری

مملکتلرینک احتیاجات محلیه و ملتلرینک حالت روحیه لرینی تدقیق ایتمکدن

فارغ اولمادیلر ، بومناسبتله عربلرک نه ئو قرائتیک ده موقراسیلرینی تطمین

ایتمک مقصدیله مکده مکره ده برخلافت ناسیس ایتمک خصوصنی ...
استهداف ایتدیلمر .

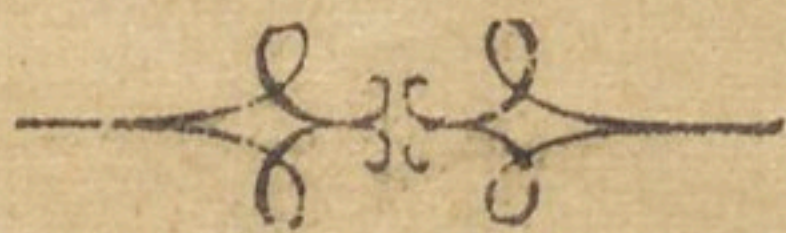
ایکنجی عرب قیام ملیسی قیصه برمدت دوام ایتدی . چونکه بو ائناده
سلطان حمید عثمانلی تختنه جالس او ایش، اتحاد اسلام سیاستی تعقیبه باشلشدی
سلطان حمیدک اتحاد اسلام سیاستی صرف عثمانلی دولتتی چوره سیاسییه
سی داخنده یاشایان عربلری ضبط ایتمک، اولرک فکر افتراق واستقلال
لرینک انششار ونماسنه مانع اولق ایچوندی . سلطان حمید اتحاد اسلام
بولتیقه سنک بالخاصه اون دو قوزنجی عصر دن صکره انکشاف ایدیه میه جکنی
وبوندن عند الاقتضا ماده استفاده ایدیه میه جکنی بحق تقدیر ایتشدی
فقط بونکله بر طرفدن اسکی ومحتشم عثمانلی دولتندن آیریلهرق برر متمدن
مسعود، معمور دولتله تشکیل ایدن رومانیا، صربستان، بلغارستان، یونانستان
مسلمان اولان عربلر، کوردلر وارناوودلرک تعقیب ایتمه ملرینی تأمین ایتمک
ایستیوردی . سلطان حمید اسلام حامیسی کچنه رک مسلمان غیر تورکارک
خرستیان غیر تورکاره امتثال ایتمه لرندن عاتا تدشش ایدیوردی .
دولت عثمانیه نک کلخانه خطنک اعلانندن صکره عدم مرکزیت اصول
اداره سنی ترک ایدرک کوندن کونه هر مساعد فرصتده برقات دهات شدید
ایدیلن مرکزیت اداره ایله ممنون اولیان ارناوود، کورد، عرب ملتیرینی
اغفال ایتمک ایستدی .

فی الحقیقه حکومت عثمانیه نک بوتون مساوی اداره سنه رغماً دیانت
احمدیه یه شدت تمسکری، ایله مشار بالبتان اولان اقوام مذکوره ملی حیثیتلرینی

غرور و عزت نفس، قومیلرینی روابط دینیہ اوغرینه فدا ایتدیلر و سلطان حمید سیامتی ده کمال موفقیله انکشاف ایتدی . بوسیاستک ایجابی اوله رق عربلر استانبولده عزت واکرام کور یورلر ، عرب روساسی ، عرب اشرفی حضور هایونه قبول اولنیور ، انواع التفات و انعامه مظهر اولیورلردی .

قلم

خوشناو روساسندن میران رشید بک ، کرکوک مدرسه علیه مدیری عبد القادر افندی ، دعوی و کتلی رضوان بک ، موصل و دلیم پولیس مدیرلری تحسین عسکری و تحسین علی بکار المعاصره به کلشردر ، کندیلرینه عرض خوش آمدی ایلرز .

رجا

دیاری کردستانی قبول و اشتراک صورتیله ابدال توجه بیورن ذوات کرامک آبونه بدلنی مرکزده راساً ، خار جده پوسته به تودیعاً اداره خانه نامنه کوندر ملرینی و یا خود مسلسل نومرو تحتنده صاحب امتیاز ایله مدیر اداره نک شخصی امضالرینی و اداره مهرینی جاری مطبوع مقابض مقابلنده ، ایکی آیده بر تجدیدی مقرر اعتمادنامه سنی ابراز شرطیله تحصیل مأمورمز حسین غزال افندی به اعطاسنی استرحام ایلرز

العالم المصور دن آئمشدر .

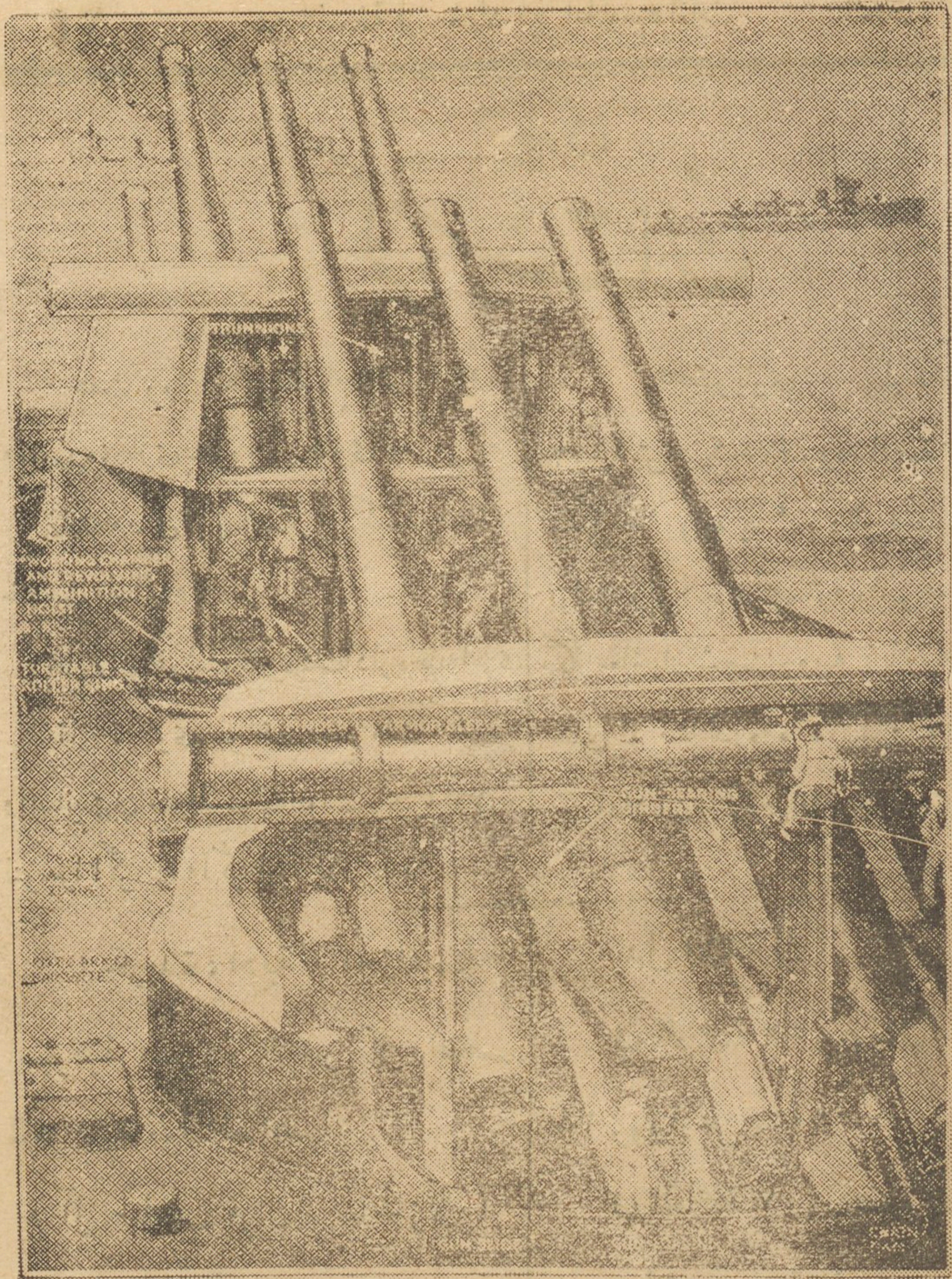

(*)

ترکیاده انقلاب

کایستلر سرپوش ملیارینی شابقهیه تحویل ایتدیلر صاغدن برنجی (*) مصطفی کمال باشا ، صولده کیلرده جهوریتک یوکسه ک رقبهلی حکام و مأمورینی .

روزنامه العالم المصور ورکیراوه : کالیه کان قانون شابقه یان خسته زیرقرار . شابقه یان کرده سر همو مأمور و شیخ وملا ور ئیس عشائر . لای راست اول شابقه بسر (*) مصطفی کمال باشایه ، اوان ترش لارکان حکومتن و حکام ملتن .

برطوندن زیاده آغر مر میارینی یکر میله آتیور

دنیانك اك بو يوك سفائن حر پیه سندن انكتره نك ۳۵۰۰۰ طونلق (نلسن) زرهلیمنه

تعمیه ایدیلن صوك سیستم آغر طوبار

ام طوپانه انكتره تازه دای رشتون گرانی کله ی لطوفی زیاتره هتا بیست میل فری ادا

لسر زرهلیم (نلسن) دامزراون (نلسن) لدنیاداوا بوریک هره گوره ی شری به گرانی

۳۵۰۰۰ طون زیاتره

دياري کردستان

هفت روزنامه بيك اجتماعي وادبي
ومصوره، جاري پانزده روز جاري در آجي .
غايه وهدفي: تيكيشنن وپيكيشتن ملته،
خدمت انسانيته .
مخبره: بوموشني مخبره لتك اداره خانه اكري
مقاله: اوي بو خير و نفع ملت كورد
وانسانيت بي مع المثنويه انوسري ، اوي
نومرا اگر دا واكر ابوه ادر يتوه .

كر ياري : لبغداد سالي به
١٢٠ شش مانكي به ٧ لدر وه سالي به ١٥ شش
مانكي به ٨ روييه به ٤ بو ديار اجانبيش وايه
بوقتابي وفتي و بو نفر عسكر و بوليس و بو اوانه ي
كه معاشيان لشصت روييه زياترنيه لبغداد
سالي به ١٠ لدر وه به ١٢ روييه به .
بو اعلانات: مشتري لتك اداره خانه بيك بيت

جريدة ، ادبية ، اجتماعية ،
اسبوعية مصورة تصدر كل نصف
شهر مرة موقتا لصاحبها :
(آل صاحب قران : صالح زكي)
محل ادارتها :
بغداد - الشارع العام - حيدر خانة
المكاتب والمراسلات : يجب ان
تكون خالصة الاجرة ومعنونة باسم
ادارة (دياري كردستان)
الرسائل التي لا تنشر تعاد لصاحبها
عند الطلب

بدل الاشتراك :
في العاصمة ١٢ روية ، في الخارج
١٥ روية عن سنة .
في العاصمة ٧ رويات ، في الخارج
٨ رويات عن ستة اشهر
لطلاب المدارس ولجنود الجيش
والشرطة وللذين لا يزيد راتبهم عن
الستين روية في بغداد ١٠ رويات وفي
الخارج ١٢ روية عن سنة وتضاف
عليها اجرة البريد لخارج العراق
الاعلانات : يتفق عليها مع الادارة